

23. Elokuva-analyysisanasto

Alkusysäys – Alkusysäys käynnistää elokuvan tarinan sekä herättää katsojan mielenkiinnon.

Casting – Näyttelijöiden valinta.

Dialogi – Vuoropuhelu, käsikirjoituksen vuorosanat näyttelijöille.

Draama – Inhimillistä toimintaa jäljittelevä esitys, näytelmä. Toiminnalla on alku, keskikohta ja loppu.

Draamadokumentti – Todellisuudessa tapahtuneiden tilanteiden rekonstruointi näyttelijöiden esittämänä.

Eepinen – Eepinen elokuva on muodoltaan kertova, laaja. Useat historialliset elokuvat ovat muodoltaan eepisiä, pitkän aikavälin kattavia, laajoja tarinoita.

Episodi – jakso, sarjan tai elokuvan osa.

EXT. – Käsikirjoituksessa merkitsee eksteriööriä, kuvauspaikkaa ulkona.

Flashback – Takauma, kohtaus, jossa näytetään aiemmin tapahtuneita asioita.

Genre – Elokuvan lajityyppi (esimerkiksi komedia ja jännitys-elokuva).

Heittopanorointi – Niin nopea panorointi, että kuva näyttää epäselvältä (ks. panorointi).

Huomiopiste – Kuvan kohta, johon katsojan otaksutaan kiinnittävän eniten huomiota.

Häivytys – 1. Kuva pimenee mustaan ja samalla ääni hiljenee tasaisesti. Kerronnallisesti häivytys päättää usein kohtauksen, jota seuraava lyhyt musta tauko ilmaisee pitkääkin reaaliajan siirtymää seuraavaan kohtaukseen. 2. Häivytys on lyhyt, katsojaa rentouttava jakso juuri ennen elokuvan lopputekstejä.

INT. – Käsikirjoituksessa merkitsee interiööriä, kuvauspaikkaa sisätiloissa.

Kallistus – Kameran kallistaminen kuvauksen aikana.

Kamera-ajo – Liikkuvalla kameralla kuvattu otos. Kamera-ajo on vaihtoehto leikkaukselle, jos halutaan vaihtaa kuvakokoa tai -kulmaa.

Klaffi – tahdistuslauta, kaksiosainen saranoin yhdistetty taulu. Klaffin ylempi osa on tarkoitettu äänen synnyttämiseen ja klaffin toinen osa puolestaan kertoo elokuvan nimen, kohtauksen ja otoksen numeron. Klaffin osia lyödään yhteen jokaisen otoksen alussa.

Kliimaksi – Elokuvan huippukohta.

Kohtaus – Ajallisesti tai paikallisesti rajattu jakso elokuvassa. Kohtaus vaihtuu, kun aika tai paikka muuttuu.

Konflikti – Ristiriita, jonka varaan koko elokuva usein rakentuu.

Käsivarakuvaus – Kamera on esimerkiksi kuvaajan olkapäällä, eikä kiinnitettynä jalustaan.

Leikkaus – Kuva- ja ääniraitojen yhdistäminen loogiseksi, rytmiseksi ja tarinalliseksi kokonaisuudeksi. Kuvattujen otosten järjestäminen elokuvalliseksi ilmaisuksi.

Metafora – Kielikuva, jossa kaksi toisiinsa liittymätöntä asiaa liitetään toisiinsa. Esimerkiksi päähenkilön tummat vaatteet voivat kuvata hänen masennustaan, tai henkilöahmon ahneus voi olla metafora yhteiskunnassa vallitseville arvoille.

Montaasi – 1. Leikkaus, editointi. 2. Peräkkäisten kuvien sijoittamista peräkkäin niin, että ne yhdistyvät katsojan mielessä kokonaisuudeksi.

Panorointi – Kameranliike, jossa kamera liikkuu vaakatasossa akselinsa ympäri.

Premissi – Elokuvan sisällön kiteytys pääväittämän eli premissiin, jossa elokuvan keskeinen sisältö puristetaan yhdeksi lauseeksi tai virkkeeksi.

Pääväittäjä – Elokuvan ”sanoma”. Pääväittäjää ei yleensä sanota ääneen, vaan se jätetään katsojan pääteltäväksi.

Repliikki – Vuorosana.

Sekvenssi – Elokuvan yhtenäinen toiminnallinen jakso, joka sisältää useamman kohtauksen. Sekvenssillä voidaan myös tarkoittaa usean kuva- tai äänitiedoston muodostamaa kokonaisuutta, viitetiedostoa (digitaalinen materiaali).

Slogan – Iskulause, mainoslause.

Speak – Selostusteksti, spiikki, ”näkymätön ääni”.

Sviippi – Hyvin nopea heittopano-ointi, jossa maisema vilisee silmissä.

Synopsis – Tiivistelmä elokuvan sisällöstä. Lyhyt, muutamien rivien mittainen.

Syvyysterävyys – Syväterävässä kuvassa sekä kameran lähellä että kaukana olevat kohteet näkyvät terävinä samanaikaisesti.

Takauma – Takauman avulla katsojalle kerrotaan jotakin juonen ja tarinan kannalta tärkeää tietoa, yleensä menneistä tapahtumista.

Teaser – Elokuvan alussa esitettävä lyhyin leikkauksin toteutettu ”kiusoittelujakso”, jonka tarkoituksena on saada katsoja seuraamaan tapahtumia.

tehtävä: Sanajahti

Tempo – Tempolla tarkoitetaan kerronnan nopeutta tai hitautta.

Tiltaus – Kameraliike, jossa kamera kallistuu pystysuunnassa, alhaalta ylös tai ylhäältä alaspäin (pystypanorointi).

Vastaelokuva – perinteistä kerrontaa rikkova dramaturgiaa.

Zoomaus – Zoom-linssin avulla lähestytään tai loitonnutaan kohteesta. Zoomauksessa linssin polttoväli muuttuu.

Elokuvista voi aina keskustella omin sanoin, mutta sanaston ja terminologian tunteminen helpottaa esimerkiksi alan kirjallisuuden lukemista ja madaltaa kynnystä kirjoittaa tai puhua elokuvista. Tutustukaa johonkin Wikipedian elokuva-aiheisista artikkeleista (esimerkiksi <http://fi.wikipedia.org/wiki/Elokuva>) ja etsikää sieltä kaikki tuntemattomat sanat. Muodostakaa pareja tai pieniä ryhmiä, joiden tehtävänä on selvittää uusien sanojen merkitykset - esimerkiksi viisi sanaa kullekin parille. Koostakaa parien työstä elokuvasanasto esimerkiksi luokan elokuvablogiin. Tehtävään kannattaa varata vähintään tunti, ja se kannattaa tehdä tietokoneluokassa tai hyödyntää kannettavia tietokoneita tai tabletteja.